

DET-SETNINGER

Syntaktiske, stilistiske og andre grunner

I. AGENS UKJENT

- Det snør.
- Det ble kaldt.
- Det var vinter.
- Det regnet bøtter.
- Det banker.
- Det tasset i trappa.
- Det ulte borti lia.

HANDLINGEN ER DET VIKTIGSTE

- *Handling – hendelse – tilstand*
- Det dufter deilig i skogen.
- Det bråker noe forferdelig her.
- OBS:
- Ofte i passiv-form, selv om verbet ikke er transitivt.
- **Det arbeides her som aldri før.**
- **Det forhandles om saken.**
- **Ved å bruke passiv i stedet for de upersonlige subjektene, framheves den generelle handlingen.**

II. PRESENTERING

- Introduksjon av en ny, ukjent agens. Introdusering av ny informasjon setter alle indoeuropeiske språk lenger bak i setningen.
- **Det ringte en dame til deg.**
- Verbet står på vanlig plass, men vi skyver det **egentlige** subjektet lenger bak og innfører det **formelle** subjektet DET.
- En spesiell setningstype med to subjekter – hhet formelt subjekt og et semantisk subjekt
- **Det kom en ny lærer i dag**

RESTRIKSJONER PÅ BRUKEN

PRESENTERING FUNGERER IKKE I ALLE SLAGS SETNINGER

- ! Vi må ha et egentlig subjekt i ubestemt form. Det henger sammen med at denne setningstypen introduserer NY informasjon.
- ! Verbtype – vanligst intransitive verb som betegner tilstand/bevegelse: komme, gå, kjøre, bo, sitte, stå, ligge.
- ! Transitive verb tillater ikke presenteringskonstruksjonen.
- *Det fortalte en dame en merkelig historie.

MEN VI KAN

- *omformulere setningen.*
- Det var en dame som fortalte en merkelig historie.
- Det sto noen folk og snakket utenfor.
- Det lå en gutt og gråt nede ve sjøen.
- Det kom en liten jente og hentet pakken.

III. UTBRYTING

- - FRAMHEVING av forskjellige setningsledd
- Når det er subjektet som brytes ut, får vi en leddsetning med SOM.
- Andre ledd: vanligvis uten SOM.
- Adverbial: AT

HAN SA DET I GÅR.

- Det var han som sa det i går.
- Det var det (dette) han sa i går.
- Det var i går (at) han sa det.

NÅR DET EGENTLIGE SUBJEKTET ER KVANTORER

- Mange har problemer.
 - Ingen sa noe.
 - Mye er bra der.
- Det er mange som har problemer.
 - Det var ingen som sa noe.
 - Det er mye som er bra der.

SPØRSMÅL MED UTBRYTING

- Hvem kommer?
 - Hva skjer?
 - Hva sa jeg?
- Hvem er det som kommer?
 - Hva er det som skjer?
 - Hva var det jeg sa?

BRUK: KONTRASTIVT TRYKK

- Når vi vil framheve noe i kontrast til noe annet.
- En liten jente hentet pakken.
- Det var en liten jente som hentet pakken.
- Det kom en liten jente og hentet pakken.

ANDRE EKSEMPLER

- De unge er de verste misbrukerne.
- Det er de unge som er de verste misbrukerne.

- Det var ikke vår skyld at det endte slik
- Det er den sittende regjering som har ansvaret.
- Det blir vel meg som må ordne opp i dette.

ANNEN BRUK AV DET

- Det viser tilbake
- Hvordan er rommet ditt? Det er lite.
- Det kan også peke framover (uansett kjønn, tall, bestemthet)
- Det var en fin sofa. Det var flotte stoler.
- Det er foreldrene hennes.

!

- Det kan brukes som bestemt artikkel foran adjektiv:
- Det store i mennesket
- Gjøre det gode
- Det interessante i litteraturen
- Oppdage det vesentlige i saken

